

Predmet C-230/20**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

3. lipnja 2020.

Sud koji je uputio zahtjev:

Augstākā tiesa (Senāts) (Latvija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

2. lipnja 2020.

Žalitelj u kasacijskom postupku:

AAS „BTA Báltica Insúmanse Company”

Druga stranka u kasacijskom postupku:

Valsts ieņēmumu dienests

Predmet glavnog postupka

Tužba za poništenje podnesena protiv odluke Porezne uprave koja se odnosi na prisilno izvršenje, u odnosu na jamca, [carinskog] poreznog duga.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

U skladu s člankom 267. UFEU-a, sud koji je uputio zahtjev traži tumačenje članka 221. stavka 3. Uredbe br. 2913/92 kako bi se razjasnilo treba li jamca smatrati dužnikom u širem smislu i, konačno, primjenjuju li se na njega isti rokovi kao na dužnika. Ako tomu nije tako, [postavlja pitanje] treba li jamca smatrati osobom na koju se odnosi izvršenje odluke ili prisilno izvršenje duga, ili osobom na koju utječe izvršenje i na koju se stoga primjenjuju pravna pravila države članice u području izvršenja, među ostalim, pravila o rokovima. Ako se jamac ne smatra dužnikom ni osobom na koju se odnosi izvršenje odluke ili osobom na koju utječe izvršenje, sud koji je uputio zahtjev pita treba li zahtjev koji proizlazi iz načela pravne sigurnosti, u skladu s kojim treba poštovati razumni rok zastare, također primjenjivati na jamca?

Prethodna pitanja

1. Treba li jamca, na kojeg se odnosi članak 195. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 2913/92 od 12. listopada 1992. o Carinskom zakoniku Zajednice, kako je izmijenjena Uredbom (EZ) br. 2700/2000 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2000., smatrati dužnikom u smislu članka 221. stavka 3. [iste uredbe] te stoga na navedenog jamca primjenjivati rok utvrđen u navedenom članku 221. stavku 3.?
2. Ako je odgovor na prvo pitanje niječan, može li se smatrati da se na jamca, u skladu s člankom 232. stavkom 1. točkom (a) navedene uredbe, odnosi izvršenje odluke ili prisilno izvršenje duga, ili da na njega utječe izvršenje te da se stoga na navedenog jamca primjenjuju pravna pravila države članice u području izvršenja, među ostalim, pravila o rokovima?
3. Ako se jamac, u skladu s mjerodavnim pravilima Europske unije, ne smatra dužnikom u smislu članka 221. stavka 3. Uredbe, ni osobom na koju se odnosi izvršenje odluke ili osobom na koju utječe izvršenje, može li se na jamca primijeniti zahtjev koji proizlazi iz načela pravne sigurnosti, u skladu s kojim treba poštovati razumni rok zastare?

Navedene odredbe prava Unije

Uredba Vijeća (EEZ) br. 2913/92 od 12. listopada 1992. o Carinskom zakoniku Zajednice [kako je izmijenjena Uredbom (EZ) br. 2700/2000 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2000.]: članak 1., članak 4. stavak 12., članak 195. stavak 1., članci 221. i 222. te članak 232. stavak 1. točka (a).

Navedene odredbe nacionalnog prava

Likums „Par nodokļiem un nodevām” (Zakon o porezima i naknadama): članak 23. stavci 1. i 2. i članak 26. stavak 8.

Muitas likums (Zakon o carinama) (na snazi do 5. srpnja 2016.): članak 12. stavak 1. i članak 26. stavak 1.

Administratīvā procesa likums (Zakon o upravnom postupku): članak 64. i članak 360. stavak 4.

Ministru kabineta 2011.gada 6. septembra noteikumi Nr. 691 „Noteikumi par nodokļu parāda galvojumu preču muitošanai” (Uredba br. 691 Vijeća ministara od 6. rujna 2011. o odredbama koje se odnose na osiguranje naplate poreznog duga carinjenjem robe; stavljena izvan snage 2. kolovoza 2017.): točke 2., 18., 19., 21., 46. i 53.2.

Sudska praksa Suda Europske unije

Presude Suda

- od 8. svibnja 2008., Ecotrade, C-95/07 i C-96/07 (EU:C:2008:267), t. 48. (razumni rok);
- od 21. siječnja 2010., Alstom Power Hydro, C-472/08 (EU:C:2010:32), t. 16. (zabrana neograničenog dovođenja u pitanje porezne situacije poreznog obveznika) i t. 21. (razumni rok);
- od 10. prosinca 2015., Veloserviss, C-427/14 (EU:C:2015:803) (zastara), t. 30. (načelo pravne sigurnosti), t. 31. (zabrana neograničenog dovođenja u pitanje porezne situacije poreznog obveznika);
- od 21. lipnja 2012., Elsacom, C-294/11 (EU:C:2012:382), t. 29. (zabrana neograničenog dovođenja u pitanje porezne situacije poreznog obveznika);
- od 22. prosinca 2010., ASTIC, C-488/09 (EU:C:2010:820), t. 41. (rok nakon čijeg isteka dužnika više nije moguće obavijestiti o carinskom dugu);
- od 22. studenoga 2017., AEBTRI, C-224/16 (EU:C:2017:880), t. 97. i 105. (pojam „dužnik”);
- od 25. siječnja 2017., Ultra-Brag, C-679/15 (EU:C:2017:40), t. 22. (pojam „dužnik”);
- od 17. studenoga 2011., Jestel, C-454/10 (EU:C:2011:752), t. 12. (pojam „dužnik”);
- od 15. travnja 2010., Barth, C-542/08 (EU:C:2010:193), t. 28. (razumni rok zastare);
- od 14. lipnja 2012., CIVAD, C-533/10 (EU:C:2012:347), t. 23. (razumni rok zastare).

Sažet prikaz činjenica i glavnog postupka

- 1 Žalitelj u kasacijskom postupku, dioničko društvo za osiguranje „BTA Baltic Insurance Company” (ranije „InterRisk Vienna Insurance Group”), ponudio je društvu SIA „H9L” opće osiguranje kojim je dogovorena policica općeg osiguranja koja je bila na snazi od 5. travnja 2012. do 4. travnja 2013.
- 2 Valsts ieņēmumu dienests (Državna porezna uprava, Latvija; u daljnjem tekstu: VID) je 11. veljače 2013., prilikom carinskog nadzora u skladištu društva SIA „H9L”, utvrdio da se tamo ne nalazi roba koja je prijavljena u postupku

„carinskog skladištenja”. Stoga je VID odlukom od 8. travnja 2013. obračunao uvozne carine koje duguje društvo SIA „H9L”.

- 3 Budući da je navedena odluka potvrđena nakon njezina pobijanja pred samom institucijom, ali nije izvršena, VID je pokrenuo postupak prisilnog izvršenja nepodmirenog poreznog duga.
- 4 Sudski ovršitelj je 27. rujna 2016. VID-u vratio neizvršene odluke o naplati na ponovno odlučivanje nakon što ih je pokušao tijekom duljeg razdoblja i bez uspjeha izvršiti u odnosu na glavnog dužnika. Stoga se VID 12. svibnja 2017. obratio žalitelju u kasacijskom postupku kao jamcu kako bi od njega tražio da plati porezni dug društva SIA „H9L”.
- 5 Žalitelj u kasacijskom postupku je tu prisilnu naplatu pobijao pred hijerarhijski nadređenim tijelom, ali je VID odbio žalbu odlukom od 16. lipnja 2017.
- 6 Kasnije je žalitelj u kasacijskom postupku protiv potonje odluke podnio tužbu Administratīvā rajona tiesi (Općinski upravni sud, Latvija), koja je prihvatila njegove zahtjeve.
- 7 Suprotno tomu, Administratīvā apgabaltiesa (Okružni upravni sud, Latvija), koja je odlučivala u žalbenom postupku, odbila je zahtjeve [sada] žalitelja u kasacijskom postupku presudom od 28. prosinca 2018.
- 8 Administratīvā apgabaltiesa (Okružni upravni sud) istaknula je da u postupku nije sporno da je dug društva SIA „H9L” nastao dok je policia koju je izdao žalitelj u kasacijskom postupku bila važeća. U skladu s točkom 22. Uredbe br. 691 Vijeća ministara, jamac je obvezan platiti taj porezni dug u roku od deset dana koji je utvrđen u podtočki 24.1. [te uredbe].
- 9 [Prema mišljenju navedenog suda,] rokovi utvrđeni nacionalnim propisima za obračun poreznog duga, upućivanje zahtjeva za plaćanje dužniku i izvršenje duga u odnosu na dužnika odnose se na dužnika a ne jamca koji nije dužnik u smislu Carinskog zakonika, Zakona o porezima i naknadama te Zakona o carinama.
- 10 [Administratīvā apgabaltiesa (Okružni upravni sud) smatra da] je VID postupio u skladu s postupovnim redoslijedom za provedbu izvršenja utvrđenim nacionalnim propisima tako što se najprije obratio dužniku a zatim, nakon što je utvrdio da njemu ne može naplatiti dug izvršenjem, jamcu. Isto tako, u skladu s nacionalnim propisima, od jamca se tražio samo iznos glavnog duga na ime uvoznih carina.
- 11 [Kao što je to istaknuo navedeni sud,] ni u trenutku utvrđivanja poreznog duga ni sada nije postojalo niti postoji pravno pravilo kojim se utvrđuje rok u kojem se od jamca može tražiti plaćanje poreznog duga.
- 12 [Prema njegovu mišljenju,] VID je ipak odgovarajuće postupio tako što je od jamca zatražio da plati dug društva SIA „H9L” šest mjeseci nakon što je primio obavijest o nemogućnosti izvršenja duga..

- 13 Žalitelj u kasacijskom postupku je sudu koji je uputio zahtjev podnio žalbu u kasacijskom postupku.

Ključni argumenti stranaka glavnog postupka

- 14 Žalitelj u kasacijskom postupku smatra da se razdoblje dulje od četiri godine od donošenja upravnog akta kojim je utvrđen carinski dug ne može smatrati razumnim rokom. Osim toga, prema njegovu mišljenju, nije važno to što je VID pokušao (iako uzalud) izvršiti dug u odnosu na društvo SIA „H9L”.
- 15 Tvrdi da je Administratīvā apgabaltiesa (Okružni upravni sud) mogla primijeniti opće rokove predviđene Zakonom o upravnom postupku, člankom 221. stavkom 3. Carinskog zakonika ili pak rok od tri godine koji se po analogiji primjenjuje u drugim pravnim područjima (prijava osiguranog događaja, potraživanja koja proizlaze iz trgovinskih transakcija).
- 16 Isto tako, žalitelj u kasacijskom postupku ne razumije zašto se na njega ne bi trebao primijeniti zahtjev koji proizlazi iz načela pravne sigurnosti i koji se priznaje sudskom praksom Senātsa (Vrhovni sud, Latvija), u skladu s kojim treba poštovati razumni rok, kao i načelo dobre uprave.
- 17 Žalitelj u kasacijskom postupku se u tom pogledu poziva na sudsku praksu Suda Europske unije koja se odnosi na pojam razumnog roka i zastaru te pritom ističe da je Sud presudio da nije moguće neograničeno dovoditi u pitanje poreznu situaciju poreznog obveznika.
- 18 Žalitelj u kasacijskom postupku smatra da se pristup iz presude [Administratīvā] apgabaltiese (Okružni upravni sud) u pogledu primjene i tumačenja pravnih pravila protivi presudi Suda te stoga zahtijeva da se navedenom Sudu uputi nekoliko prethodnih pitanja o roku zastare koji se primjenjuje na jamca.

Sažet prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 19 U skladu s člankom 23. stavkom 1. Zakona o porezima i naknadama, Porezna uprava na temelju poreznog nadzora ([ili] revizije) utvrđuje ili prilagođava određene iznose koje treba navesti u poreznim i informativnim prijavama, oporezive prihode ([ili] gubitke) i obračune poreza ([ili] naknada), u skladu s poreznim pravilima, te može izreći novčanu kaznu u roku od tri godine od roka za plaćanje utvrđenog propisima. Međutim, u skladu s člankom 26. stavkom 8. navedenog zakona, odluka o naplati nepodmirenih poreznih plaćanja izvršava se u roku od tri godine od njezina donošenja. Rok zastare za izvršenje te odluke jest tri godine, u skladu s člankom 360. stavkom 4. Zakona o upravnom postupku. Zakonom o carinama utvrđuje se da, u slučajevima u kojima nastaje ili može nastati carinski dug, carinska tijela zahtijevaju osiguranje plaćanja.

- 20 Senāts (Vrhovni sud) u tom pogledu ističe da treba razjasniti je li opravdano od žalitelja u kasacijskom postupku tražiti da plati carinski dug za koji jamči. U tu je svrhu ključno pojasniti jesu li carinska tijela obvezna poštovati rok utvrđen za upućivanje jamcu zahtjeva za plaćanje duga.
- 21 Odnosi između poreznog dužnika i države jasno su uređeni, osobito u odnosu na rokove u kojima se država može obratiti poreznom obvezniku ili glavnom dužniku radi potraživanja. Suprotno tomu, u pravnim pravilima ne navodi se *expressis verbis* rok za upućivanje jamcu zahtjeva za plaćanje duga. Senāts (Vrhovni sud) u tom pogledu navodi da se u sudskoj praksi Suda ([presuda] Veloserviss) priznaje načelo pravne sigurnosti, koje je dio pravnog poretka Unije, u skladu s kojim nije moguće neograničeno dovoditi u pitanje poreznu situaciju poreznog obveznika (točka 30.).
- 22 Senāts (Vrhovni sud) napominje da se, kao što je to istaknuo Sud, člankom 221. stavkom 3. Carinskog zakonika predviđa rok nakon čijeg se isteka dužnika više ne može obavijestiti o carinskom dugu ([presuda] Astic, točka 41.). Senāts (Vrhovni sud) dvoji je li u ovom predmetu isključena primjena navedene odredbe te smatra da nije nedvosmisleno razjašnjeno na koju se vrstu subjekata odnosi to pravilo ili odnosi li se ono i na jamca.
- 23 Senāts (Vrhovni sud) navodi u pogledu pojma „dužnik” da se, u skladu s člankom 4. točkom 12. Carinskog zakonika, kao takvim smatra svaka osoba koja je odgovorna za plaćanje carinskog duga. U skladu sa sudskom praksom, dužnik može biti bilo koja osoba koja je znala ili je trebala znati da nije ispunjena obveza utvrđena carinskim pravilima, ili koja je djelovala u ime osobe koja ih je bila obvezna ispuniti, ili koja je sudjelovala u radnjama koje su dovele do neispunjavanja naloženih obveza ([presude] AEBTRI, točke 97. i 105. i Ultra-Brag, točka 22.). U svakom slučaju, dužnikom se može smatrati osoba koja sudjeluje u carinskom postupku. Osim toga, iako je Sud presudio da je pojam „dužnik” širok i istodobno iscrpan ([presude] AEBTRI, točka 95. i Jestel, točka 12.), Senāts (Vrhovni sud) dvoji da se jamac može smatrati dužnikom u skladu s ranije navedenim klasičnim značenjem, s obzirom na to da je, u svakom pojedinom slučaju, navedeni jamac umiješan u spor kad je utvrđena povreda carinskih pravila, kad je nemoguće glavnom dužniku naplatiti dug izvršenjem i kad valja naplatiti neopravdano nepodmireni porez.
- 24 U skladu s latvijskim pravom, osoba koja ima svojstvo jamca može intervenirati u konkretnim [poreznim] odnosima između poreznog obveznika i VID-a, kad je porezni dug već nastao, ili isključivo u odnosima koji se mogu predvidjeti u budućnosti, kad samo još postoji mogućnost da nastane porezni dug. Stoga u drugom slučaju postoji određeni stupanj nesigurnosti u pogledu uloge jamca u odnosima između poreznog obveznika i Porezne uprave. Osim toga, u ovom predmetu, Porezna uprava obavijestila je jamca o nastalim dugovima tek nakon što je već neko vrijeme provodila radnje prisilnog izvršenja.

- 25 Senāts (Vrhovni sud) također dvoji o zakonitosti postupanja Porezne uprave jer nije jasno treba li jamca, kad intervenira u odnose između poreznog obveznika i Porezne uprave, čije je nastajanje tek mogućnost, smatrati dužnikom u smislu članka 221. stavka 3. Carinskog zakonika, ili nekim drugim samostalnim pravnim subjektom.
- 26 U točki 21. Uredbe br. 691 Vijeća ministara priznaje se pravo jamca da od VID-a traži da mu pruži informacije o različitim konkretnim radnjama koje je poduzela ili nije poduzela odgovorna osoba u pogledu izvršenja osiguranja, uključujući [informacije] koje se odnose na porezne dugove. Stoga, jamac ima određenu mogućnost sâm provjeriti situaciju u pogledu osiguranja koja je dao. Međutim, nije jasno je li ta mogućnost dovoljna kako bi se opravdala nesigurnost (što se tiče roka) u odnosima osiguranja.
- 27 Isto tako, u skladu s člankom 195. prvim stavkom Carinskog zakonika, jamac se pismeno obvezuje da će solidarno s dužnikom osigurati iznos carinskog duga koji se mora naplatiti. Stoga bi ga se, u smislu članka 221. stavka 3. [tog zakonika], moglo smatrati dužnikom te bi na taj način bio jedan od subjekata koje, u skladu s člankom 221. stavkom 3., treba obavijestiti o carinskom dugu u roku od tri godine.
- 28 U Carinskom zakoniku ne pojašnjava se postupak izvršenja koji nakon toga treba slijediti, zbog čega je na svakoj pojedinoj državi članici da uredi to pitanje. Međutim, prema sudskoj praksi Suda, pravila država članica trebaju biti u skladu s pravom Unije, u ovom slučaju, Carinskim zakonikom ([presuda] Veloserviss, točka 19.). Drugim riječima, trebaju biti u skladu s načelom pravne sigurnosti i, konkretnije, njima treba [predvidjeti] razumni rok zastare ([presude] Barth, točka 28., CIVAD, točka 23. [i] Veloserviss, točka 32). Taj rok utvrđen je na tri godine u skladu s latvijskim pravom (članak 360. stavak 4. Zakona o upravnom postupku; članak 26. stavak 8. Zakona o porezima i naknadama).
- 29 Iako je jasno da Porezna uprava pri izvršenju poreznog duga treba poštovati određene rokove, s obzirom na to da ne može doći do situacije u kojoj nije uopće određen nijedan rok, ne postoji nedvosmislen odgovor na pitanje treba li te rokove primjenjivati i na jamca. Kako bi se riješilo to pitanje, valja pojasniti ulogu jamca u obveznom carinskom odnosu između poreznog obveznika i Porezne uprave u fazi prisilnog izvršenja duga. Stoga Senāts (Vrhovni sud) dvoji o tumačenju prava Europske unije. Ako je odgovor na prvo prethodno pitanje potvrđan, suvišno je pitanje o roku koji se odnosi na jamca u fazi izvršenja. Suprotno tomu, ako je odgovor na prvo pitanje niječan, nužno je pojasniti treba li jamca, iako se na njega ne odnosi odluka o naplati duga niti [ona] na njega izravno utječe, smatrati osobom na koju se odnosi odluka o prisilnom izvršenju duga ([koja se odnosi na] izvršenje odluke [o naplati]) ili osobom na koju [ta odluka] utječe i treba li stoga na jamca primijeniti pravila države članice o izvršenju, među ostalim, pravila o rokovima. Ako nijedno rješenje nije u skladu s pravom Unije, treba razjasniti postoji li opcija utvrđivanja zahtjeva, koji proizlazi iz načela pravne sigurnosti, u

skladu s kojim treba poštovati razumni rok zastare koji sud treba odgovarajuće odrediti u svakom pojedinom slučaju.

RADNI DOKUMENT